

Pteraster pulvillus

Femhörnig knobbsjöstjärna

Tagghudingar, Sjöstjärnor

NE NA LC DD NT **VU** EN CR RE

Sårbar (VU)
B1ab(iii); D2

Klass: Asteroidea (sjöstjärnor), **Ordning:** *Velatida*, **Familj:** Pterasteridae (knubbsjöstjärnor), **Släkte:** *Pteraster*, **Art:** *Pteraster pulvillus* - femhörnig knobbsjöstjärna M.Sars, 1861 **Synonymer:**

Kännetecken

En liten, kuddformig, nästan femkantig art med korta armar och täckande, tunt supradorsalmembran samt vårtig hud på översidan.

Diameter upp till 4 cm. Kroppen är stjärnformig och svampig i konsistensen, skivan stor och uppsväld och armarna mycket korta. Färgen är grågul, och översidan täcks av tunn hud, taggar och hudklädda paxiller som ger ett vårtigt utseende. Hela översidan täcks av ett s.k. supradorsalmembran som bärs upp av paxiller i huden. Var och en av dessa paxiller delar upp sig i 15 taggar, vilka är långa, smala, runda i spetsen och sticker ut åt sidorna och uppåt. Översidans taggar är korta och trubbiga. Ingen tydlig madreporit syns. Huden har istället små öppningsbara porer för intag av vatten och en stor analöppning mitt på skivan.

Utbredning och status

Femhörnig knobbsjöstjärna förekommer i begränsade områden i Skagerrak, i norra Nordsjön, längs Norges kust inklusive Svalbard, Frans Josefs land, västerut till Färöarna och norra Brittiska öarna söderut till Galway på Irlands västkust. Den har s.k. cirkumboreal utbredning och finns även i västra Atlanten söderut till Cape Cod, i Berings hav och i norra Stilla havet.

I våra vatten förekommer den endast i Bohuslän, där Singlefjordsområdet och Björns rev är de enda kända förekomstområdena. Med tanke på artens arktiska utbredning kan ökade vattentemperaturer utgöra ett hot i framtiden.

Ekologi

Femhörnig knobbsjöstjärna lever på 30-150 meters djup (undantagsvis så grunt som 15 m och så djupt som 3 700 m) på hårda bottenar. Levnadssättet är okänt, men man vet att några arter av detta vanligen djupvattenslevande släkte livnar sig av svampdjur. Detta kan möjligen vara fallet även hos femhörnig knobbsjöstjärna. Man vet inte mycket om utvecklingen, men flera av släktets arter har direktutveckling och yngelvård. Produktionen av slem försvårar för predatorer att svälja eller bita i sjöstjärnan och fyller alltså en försvarsfunktion.

Hot

Då arten lever på gränsen av sitt utbredningsområde i våra vatten, så kommer sannolikt framtida klimatförändringar med ökade vattentemperaturer att påverka den negativt.

Åtgärder

Det är svårt att föreslå specifika åtgärder för arten, annat än att försöka hejda klimatförändringarna.

Övrigt

Namngivning: *Pteraster pulvillus* M. Sars, 1861. Översigt af Norges Echinodermer: 62.

Etymologi: pulvillus (lat.) = liten dyna/kudde; pulvinus (lat.) = dyna eller kudde; diminutivsuffixet -illus (lat.).

Uttal: [Pteráster pulvillus]

Litteratur

Hayward, P. J. & Ryland, J. S. 2002. *Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe*. Oxford University Press.

Hansson, H. G. 1998. *Sydskandinaviska marina flercelliga evertetrater*. Utgåva 2.

Moen, F. E. & Svendsen, E. 2004. *Dyreliv i havet*. KOM Förlag.

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tagghudingar-svalgsträngsdjur. Echinodermata-Hemichordata. 2013. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Picton, B. 1993. *A Field Guide to the Shallow-water Echinoderms of the British Isles*. Immel Publishing Limited.

Southward, E. C & Campbell, A. C. 2006. *Echinoderms. Synopses of the British Fauna (New Series) No 56*. Linnean Society of London.

Bearbetat material från kommande Nationalnyckelvolymen *Tagghudingar-Svalgsträngsdjur* Utgivningsår 2013. ISBN 978-91-88506-82-5.

Författare

Malin Strand, Hans G. Hansson & Tomas Cedhagen 2013 (kännetecken, ekologi, utbredning). Anna Karlsson (naturvårdsinformation).